

मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधी

प्रस्तावना

एन्टीसाइकोटिक औषधिहरू मानसिक रोगहरू जस्तै स्किजोफ्रेनिया र अन्य साइकोस, आत्तिने, गम्भीर चिन्ता, उन्माद र हिंसात्मक वा खतरनाक आवेगात्मक व्यवहारको उपचार गर्न प्रयोग गरिन्छ। यद्यपि एन्टीसाइकोटिक औषधिहरूले मानसिक रोगहरूको उपचार गर्दैनन्, तर यसले विकृति समावेश हुने लक्षणहरूलाई कम गर्न वा हटाउन सक्दछन्, जसमा भ्रम, चरम पागलपन वा डर र अव्यवस्थित सोच समावेश छन्।

साइकोसिसका लक्षणहरू ब्रेन केमिकल (न्युरोट्रान्समिटर) जस्तै डोपामाइन, सेरोटोनिन, नोरेड्रेनालाईन र एसिटिलोचोलिनको परिवर्तनसँग सम्बन्धित हुन्छन्। यी रसायनहरूले मनोभाव, भावनाहरू, निद्राको नियन्त्रण, जगाउने र आहार सहित व्यवहारको असंख्य पक्षहरूलाई नियमित गर्दछ। एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूले यी रसायनहरूको सन्तुलन पुनर्स्थापित गर्न मद्दत गर्दछ, जसले मनोवैज्ञानिक लक्षणहरूलाई कम गर्दछ वा हटाउँछ। एन्टिसाइकोटिक औषधि सुरू गरेको छ हप्ता भित्रमा व्यक्तिले राम्रो महसुस गर्न थाल्छ। तर, पूर्ण लाभहरू महसुस गर्न यो धेरै महिना लिन सक्दछ।

सामान्यतया प्रयोग गरिने मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधिहरू

सबै एन्टीसाइकोटिक औषधी पर्चेको मात्र औषधि हो र डाक्टरको निर्देशन र नजीक निगरानीमा मात्र प्रयोग गर्नुपर्दछ। धेरै जसो मौखिक फारामहरूमा उपलब्ध छन् जस्तै ट्याब्लेटहरू र मौखिक समाधानहरू।

दुई प्रकारका मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधिहरू छन्:

- विशिष्ट/टिपिकल (औषधीको पुरानो प्रकार): उदाहरणहरूमा क्लोरोप्रोमाइसिन, फ्लूपेन्थिक्सोल, हेलोपेरिडोल, ट्राइफ्लुपेराजाइन, जुक्लोपेन्थिक्सल; र
- एटिपिकल (नयाँ किसिमका औषधी): उदाहरणहरूमा अमिसुलप्रिड, अरिपिप्राजोल, क्लोजापाइन, ओलान्जापाइन, पालिपेरीडोन, क्वेटियापाइन

दुबै प्रकारका एन्टीसाइकोटिक औषधि प्रभावकारी भए पनि सामान्यतया एटिपिकल एन्टिसाइकोटिक औषधीलको कम साइड इफेक्ट हुन्छ, जस्तै मांसपेशि कठोरता, बेचैनी र टाईडेभ डिसकिनेसिया (मुख, जिब्रो, अनुहार, बंगरकोको र कहिलेकाँही, शरीरका अन्य भागहरूको अनियन्त्रित कम्पन)। यद्यपि एटिपिकल एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूले वजन बढाउन र मधुमेह र हृदय रोगको जोखिम बढाउन सक्ने बढी सम्भावना हुन्छ। त्यसकारण, उपचार भइरहेको बिरामीहरूको लागि घनिष्ट अनुगमन आवश्यक छ।

मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूको सामान्य साइड इफेक्टहरू

सबै औषधिहरूले जस्तै, मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूले पनि केही व्यक्तिहरूमा साइड इफेक्ट दिन सक्दछन्। अधिकांश साइड इफेक्टहरू छोटो अवधि पछि जान्छन् र प्रायः जसो यी सफलतापूर्वक व्यवस्थित गर्न सकिन्छ।

सामान्य साइड इफेक्ट:

- तन्द्रा
- ठाँउ परिवर्तन गर्दा चक्कर आउने
- टाउको दुखाई
- पेट आन्द्रा को गड़बड़ी
- धमिलो दृष्टि
- सुख्खा मुख
- कब्ज
- यौन क्षमतामा परिवर्तन
- मतली र बान्ता

सामान्य मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधीले शारीरिक कम्पनसँग सम्बन्धित साइड इफेक्टहरू निम्त्याउने सम्भावना बढी हुन्छ, जस्तै:

- कठोरता
- लगातार मांसपेशी ऐंठन
- थरथर कप्टु
- बेचैनी
- Tardive dyskinesia (यो सामान्यतया लामो अवधि वा उच्च खुराक उपचार संगै विकसित हुन्छ)

एटिपिकल एन्टिसाइकोटिक औषधीले वजन वृद्धि र व्यक्तिको मेटाबोलिज्म परिवर्तन गर्ने सम्भावना बढी हुन्छ। यसले मधुमेह र उच्च कोलेस्ट्रॉल हुने जोखिमलाई बढाउन सक्छ।

मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूको सावधानी

- कार्डियोवास्कुलर रोग, पार्किन्सन रोग, मिर्गी, डिप्रेसन, मास्थेनिया ग्रॅभिस, प्रोस्टेटिक हाइपरट्रॉफी, कोण-बन्द ग्लुकोमाको सम्भावना, गम्भीर श्वास रोग, पीलिया र रगत डिसक्रेसियाको इतिहास भएका बिरामीहरूलाई सावधानी अपनाउनु पर्छ।
- कोमेटोज अवस्थाका, वा केन्द्रीय स्नायु प्रणाली उदासीनता र pheochromocytoma भएका बिरामीहरूलाई दिन मिल्दैन।
- गम्भीर गुर्दे कमजोरीका बिरामीहरूमा एन्टिसाइकोटिक औषधीको सानो डोजबाट सुरु गर्नुहोस्।
- दीर्घकालीन उपचार पछि आकस्मिक निकासीबाट जोगिनुहोस्। एन्टिसाइकोटिक औषधीको अचानक रोकावटले लक्षणहरूको दायरा बढाउन सक्छ, जस्तै मतली, बान्ता, पखाला, पसिना र टाउको दुखाइ।
- केहि मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधीले निन्द्रा वा मानसिक सतर्कतालाई कमजोर

बनाउन सक्छ। यदि तपाईं निन्द्रा महसुस गर्नुहुन्छ वा औषधि लिईए पछि तपाईंको मानसिक सतर्कता कमजोर हुन्छ भने ड्राइभ वा मेशिनरी संचालन नगर्नुहोस्।

- एन्टिसाइकोटिक औषधी लिँदा वजन, ग्लुकोजको स्तर, रक्तचाप, लिपिड स्तर, पूर्ण रक्त गणना, यूरिया र इलेक्ट्रोलाइट्स र कलेजोको कार्यको नियमित डाक्टरले अनुगमन गर्नुपर्छ।
- एन्टिसाइकोटिक औषधी (विशेष गरी एटिपिकल एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूको लागि) पागलपन भएका बुढा व्यक्तिहरू र स्ट्रोकको लागि पूर्व अवस्थित जोखिम कारकहरू भएका बिरामीहरूमा स्ट्रोकको जोखिम बढाउन सक्छ।
- गर्भावस्थाको तेस्रो त्रैमासिकको दौडान एन्टिसाइकोटिक औषधीमा पर्दा नियोनेट्स एक्स्ट्रापाइराइडल र / वा प्रसूति पछि फिर्ता हुने लक्षणहरूको लागि जोखिममा हुन्छ। यी नवजात शिशुहरूमा कम्पन, हाइपरटोनिया, हाइपोनिया, कम्पन, गम्भीरता, श्वासप्रश्वासको समस्या र फिड डिसअर्डरका रिपोर्टहरू छन्। यी जटिलताहरू तीव्रतामा भिन्न छन्; जबकि केहि केसहरूमा लक्षणहरू आत्म-सीमित भएका छन्, अन्य अवस्थामा नवजातहरूलाई गहन हेरचाह इकाई सहायता र लामो अस्पतालमा भर्ना हुन आवश्यक हुन सक्छ।

मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधी लिनको लागि सामान्य सल्लाह

- यदि तपाईंले मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधि लिइरहनुभएको छ भने रक्सी पिउनबाट जोगिनुहोस् किनभने यसले औषधिहरूको साइड इफेक्टको जोखिम र गम्भीरता बढाउन सक्छ।
- तपाईंको औषधिको प्रयोगमा डाक्टरको सल्लाह अनुसरण गर्नुहोस्। रोक्ने वा आफैले परिवर्तन नगर्नुहोस्। सुधार आएपनि औषधी खान जारी राख्नु पर्छ।
- तपाईंले लिइरहनु भएको औषधिहरूको नाम र खुराकसँग परिचित हुनुहोस्। उनीहरूको सम्भावित साइड इफेक्टका बारे सावधान रहनुहोस्।
- अत्यधिक तातो र आर्द्र वातावरणबाट टाढा रहनुहोस् किनकि मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधीले तपाईंको शरीरको तापक्रम र रक्तचापलाई नियमित गर्ने क्षमतालाई असर गर्न सक्छ।

तपाईंको डाक्टर संग कुराकानी

- उत्तम उपचार विकल्पको लागि तपाईंको डाक्टरसँग कुराकानी गर्नुहोस्। तपाईंको डाक्टरले तपाईंको अवस्था र औषधिको लागि तपाईंको प्रतिक्रिया विचार गरेपछि तपाईंको लागि सबैभन्दा उचित औषधीहरू लेख्दछ।
- ओराल एन्टिसाइकोटिक औषधिसँग अन्तर्क्रिया गर्न सक्छ। त्यसैले तपाईंको डाक्टर वा फार्मासिष्टलाई यस बारे सुचित गर्नुहोला। तपाईंले लिनु भएका औषधीहरूको साथसाथै तपाईंको रोगहरूको पनि जानकारी दिनुपर्दछ किनकि केहि रोगहरूमा विशेष सावधानी अपनाउनु पर्छ।
- यदि तपाईं गर्भवती हुनुहुन्छ वा स्तनपान गराउँदै हुनुहुन्छ भने आफ्नो डाक्टरलाई सूचित गर्नुहोस् किनकि त्यस अवधिमा केही मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधी महिलाले लिनु हुँदैन।

- एन्टिसाइकोटिक औषधीले दैनिक जीवनलाई असर गर्ने र तपाईंको दैनिक जीवनलाई असर गर्ने गरी साइड इफेक्टको सामना गरिरहनु भएको छ भन्ने शंका लागेमा तपाईंको डाक्टरको सल्लाह लिनुहोस्।
- कुनै पनि अन्य औषधी वा स्वास्थ्य उत्पादनहरू लिनु अघि जहिले पनि तपाईंको डाक्टरलाई सोध्नुहोस् किनकि यसले तपाईंको औषधिको असर वा बढाइमा प्रभाव पार्न सक्छ।

मौखिक एन्टिसाइकोटिक औषधिहरूको भण्डारण

एन्टिसाइकोटिक औषधिहरू सफा सुख्खा ठाउँमा राख्नुपर्दछ। लेबलमा निर्दिष्ट नभएसम्म, औषधि फ्रिजहरूमा भण्डार गर्नु हुँदैन। यसका अतिरिक्त, सबै औषधिहरू दुर्घटनाबाट बच्न बच्चाहरूको पहुँच भन्दा पर उचित ठाउँमा राख्नुपर्दछ।

स्वीकृति: औषधि कार्यालयले व्यावसायिक लेख तथा गुणवत्ता आश्वासन (PD&QA) लाई धन्यवाद दिन्छ जसले यस लेखको तयारीमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्याएका छन्।

औषधि कार्यालय
स्वास्थ्य विभाग
२०२१ जनवरी